

Dział urzędowy.

Wielkopolska Izbą Rolniczą w Poznaniu urządza w piątek, dnia 3 czerwca br. o godz. 11-tej w Kościanie na placu koło rzeźni prąmijowanie kłaczy i źrebic włościańskich.

Powyższe podają interesowanym włościanom do wiadomości.

Panów soltysów proszę o opublikowanie powyższego w zwykły sposób.

Kościan, dnia 27. 5. 1921.

Starosta.

Raszewski.

Dot. uboju bydła.

Art. 6 rozporządzenia Ministerstwa b. dz. pr. z dnia 25. 5. 1920 r. Dz. U. 29254 opiewa jak następuje:

Zakazuje się zabijania:

- a) cieląt rodzaju żeńskiego.
- b) jałowic do trzech lat włącznie,
- c) krów i jałowic cielących,
- d) krów dojnych,
- e) cieląt rodzaju męskiego wagi 90—190 kg. o ile posiadają zęby cielące,
- f) macior próśnych,
- g) zdolnych do rozplodu owiec-maciorek i kóz oraz jagniąt i kozłat obu płci aż do 6 miesięcy.

Zakaz ten nie obowiązuje w wypadkach, w których istnieje obawa, że zwierzę skończy z powodu choroby, lub uległo nieszczęśliwemu wypadkowi. W wypadkach tych należy w przeciągu 24 godzin o dokonaniem dobicia zwierzęcia donieść odnośnej władzy policyjnej.

Zakaz ten nie odnosi się dalej do zwierząt wymienionych pod cyfrą a, b, c i g jeśli zwierzęta te według pisemnego świadectwa weterynarza, kierownika rzeźni lub rewizora mięsa nie nadają się do chowu.

Pomimo najwyraźniejszego rozporządzenia zdarzają się bardzo często w rzeźniach wypadki, że chodowcy i handlarze dostawiają bydło zaopatrzone poświadczeniami wystawionymi przez poszczególne sołectwa, urzęda dominalne, — gminne a nawet i parafialne.

Podając to do wiadomości, zawiadamiam, że od chwili ogłoszenia niniejszego rozporządzenia tj. od 25. 5. br. wszelkie bydło zaopatrzone w powyższe poświadczania ulegnie bezwzględnej konfiskacie a nadto winni: tak właściciele jak i wydający te poświadczania ulegną karze przewidzianej w art. 29 powyżej cytowanego rozporządzenia.

Treść niniejszego okólnika należy opublikować w tamtejszym organie urzędowym, a nadto wezwać miejscowe władze wykonawcze do ścisłego przestrzegania powyższego zarządzenia.

Wojewoda

(-) Rzepecki.

Powyższe rozporządzenie podaje do publicznej wiadomości z poleceniem ścisłego przestrzegania takowego.

Kościan, 20. 5. 1921 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Starosta.

Raszewski.

Rozporządzenie

Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1921 w przedmiocie statystyki strajków i lokautów.

Na podstawie art. 2. ustawy z dnia 21. października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej (Dz. Ustaw Rz. P. z 1919 r. nr 85 poz. 464) Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1.

Władze, wskazane w § 2. niniejszego rozporządzenia, obowiązane są donosić Głównemu Urzędowi Statystycznemu przy użyciu wydanych w tym celu przez ten urząd kwestionariuszów o wszelkich wypadkach zbiorowego zawieszenia pracy, spowodowanych bądź przez pracowników (strajk,) bądź też przez pracodawców (lokaut.) Kwestionariusze te, po należytem ich wypełnieniu, powinny być przesłane najpóźniej w dwadzieścia dni po zakończeniu strajku, względnie lokautu, bezpośrednio Głównemu Urzędowi Statystycznemu.

§ 2.

Obowiązek donoszenia o strajkach, względnie lokautach, ciąży na:

- a) inspektorach pracy, wzgl. w b. dz. pr. inspektorach przemysłowych, w stosunku do strajków i lokautów w zakładach i przedsiębiorstwach prywatnych wszelkiego rodzaju (rolniczych przemysłowych, handlowych, transportowych, itp.) oraz w stosunku do strajków w innych zakładach i przedsiębiorstwach, o ile inspektorzy pracy brali udział w załatwieniu odnośnego zatargu, jako rozjemcy lub pośrednicy,
- b) w urzędach górniczych — w stosunku do strajków w górnictwie,
- c) odpowiednich urzędach Min. Robót Publicznych — w stosunku do strajków w żegludze państwowej i państwowych urzędach portowych,
- d) odpowiednich dyrekcjach kolejowych — w stosunku do strajków na kolejach żelaznych państwowych
- e) odpowiednich urzędach wojskowych — w stosunku do strajków w państwowych zakładach wojskowych,
- f) odpowiednich urzędach komunalnych — w stosunku do strajków w zakładach komunalnych,
- g) władzach i urzędach państwowych, nie wyszczególnionych w punktach b), c), d) i e) niniejszego art. w stosunku do strajków w zakładach i przedsiębiorstwach im bezpośrednio podległych.

§ 3.

Wszystkie zakłady i przedsiębiorstwa prywatne, zatrudniające przynajmniej 5 pracowników najemnych, obowiązane są w każdym wypadku strajku lub lokautu przesyłać do właściwego inspektora pracy następujące zawiadomienie:

a) pierwsze zawiadomienie natychmiast po wybuchu strajku, wzgl. lokautu, z podaniem daty wybuchu zatargu i liczby pracowników, którzy pracę przerwanych (mężczyzn i kobiet i młodocianych),

b) drugie zawiadomienie natychmiast po ukończeniu zatargu z podaniem daty ponownego podjęcia pracy, wzgl. daty od której zatarg należy uważać za ukończony.

Jeżeli pracownicy nie jednocześnie przerwali pracę lub nie jednocześnie przystąpili po ukończeniu zatargu do pracy, należy w drugim zawiadomieniu podać datę przerwania, wzgl. ponownego przystąpienia do pracy poszczególnych grup pracowników, podając liczbę pracowników, nie pracujących w poszczególnych okresach czasu.

§ 4.

Na żądanie inspektorów pracy, względnie inspektorów przemysłowych, właściciele wzgl. kierownicy gospodarstw, zakładów i przedsiębiorstw, wymienionych w ustępie 1 § 3, są obowiązani udzielić wszelkich informacji o każdym strajku, wzgl. lokaucie w podległych im zakładach, w szczególności udzielać odpisów żądań pracowników, zgłoszonych na piśmie, oraz odpisów umów, zawartych z wynikiem zatargu.

§ 5.

Właściciele, względnie kierownicy gospodarstw, zakładów i przedsiębiorstw, wymienionych w ustępie 1 § 3, na wypadek niezastosowania się do przepisów §§ 3 i 4 niniejszego rozp. lub podawania danych świadomie nieprawdziwych podlegają karze do wysokości przewidzianej w art. 5 ustawy z dnia 21. października 1919 o organizacji statystyki administracyjnej. Kary te wymierza starosta. Od orzeczenia starosty służy odwołanie według obowiązujących przepisów, w szczególności w b. dz. pr. mają odpowiednie zastosowanie przepisy pr. ustawy o wydawaniu policyjnych rozporządzeń karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23 kwietnia 1883 r. (Zb. Ustaw str. 65), z wyjątkiem przepisu ustępu 3 § 1 ustawy.

§ 6.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się dyrektorowi Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 7.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Ministrów (—) Witos.

Ogłoszono.

Kościan, dnia 24. 5. 1921.

Starosta.

Raszewski.

Rozporządzenie

w przedmiocie zmian ordynacji opłat dla położnych.

Na podstawie § 1 pruskiej ustawy z dnia 10 maja 1908 r. dotyczącej opłat dla położnych (zbiór ustaw pr. st. 108) i art. 6 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji zarządu b. dz. pr. (Dz. Praw str. 675) zmienia się ordynację opłat dla położnych z dnia 2. 9. 1920 r. (Dz. Urzęd. nr. 53 poz. 441) jak następuje:

Art. 1.

1) Od osób rzeczywiście niezamożnych lub od gminnych związków ubogich pobiera się najniższą opłatę, również gdy zapłata następuje z funduszków Państwa lub z środków fundacji dobroczynnych, albo ustawowych instytucji dla przymusowych ubezpieczeń na wypadek choroby. Do wyższej opłaty upowaznione są jednak położne na podstawie szczególnie długiej i trudnej choroby.

2) We wszystkich innych wypadkach zależy wysokość opłaty w granicach tej ordynacji od czasu i rodzaju czynności, a także od położenia majątkowego klienta.

Art. 2.

3) Od niżej podanych czynności pobiera się:

- 1) Za pomoc przy normalnym porodzie trwającym do 12 godzin 200—800 mk. Każda dalsza godzina 25—40 mk.
- 2) Za pomoc przy porodzeniu bliźniąt, porodach nieprawidłowych, przy porodach zawiaklanych krwiakami i tegoż następstwami lub rączką porodową, oddzielaniem ręcznym łożyska, albo z utrudnieniem omdlałego płodu podwyższa się należność pod nr. 1 na 300—1200 mk.
- 3) Przy porodach, przy których przywołanie lekarza jest konieczne, podwyższa się zapłata wymieniona pod nr. 1 i 2 o 120 mk.
- 4) Za pomoc przy poronieniu, porodach niewczesnych i przedwczesnych, tak samo za odbieranie zaśnień za czas do 6 godzin 120—400 mk. Każda dalsza godzina wynagradza się 25—40 mk.
- 5) Za każde przepisowe odwiedziny położnicy, włącznie zbadania i wszelkie czynności, jak przepłukanie, podanie lewatyw, cewnikowania, oraz skapanie noworodka i przewinięcie wynagradza się każdą rozpoczętą godzinę za dnia 25—40 mk. W nocy podwójnie.
- 6) Za wszelkie nieprzepisowe odwiedziny na życzenie położnicy lub jej otoczenia włącznie wszelkich badań i czynności każda rozpoczęta godzina 25—120 mk. W nocy podwójnie.
- 7) Za całodzienne pielęgnowanie poza czasem porodu (włącznie wizyty) 120—400 mk., w nocy 200—800 mk., za dzień i noc razem 240—1200 mk.
- 8) Za poradę w mieszkaniu położnej za dnia 15—30 mk. W nocy potrójnie.
- 9) Za zbadanie w mieszkaniu położnicy włącznie porady za dnia 30 mk.
- 10) Za świadectwo pisemne prócz wynagrodzenia za zbadanie lub wizytę 20—49 mk.

Na mocy niniejszych przepisów liczy się noc od kwietnia do września od godz. 10 wiecz. do 7 rana, w dalszych miesiącach od 9 wiecz. do 8 rana.

Przy wykonaniu czynności w miejscowościach, oddalonych od mieszkania położnej ponad 1 km., ma położna prawo domagać się powózki lub też wykładów rzeczowych za powózkę, albo wynagrodzenia 5 mk. za każdy kilometr, i to licząc osobno tam i z powrotem, w razie użycia kolei, wynagradza się 3 klasę; tak samo wraca się kosztami podróży tramwajem. Za wykłady w postaci środków desinfekcyjnych i materiału opatrunkowego należy się położnej odszkodowanie, o ile środków tych nie odebrała z funduszków publicznych.

Art. 3.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem jego ogłoszenia.

Poznań, dnia 28. 2. 1921 r.

Minister b. ds. polnych pruskiej
(—) W. Kucharcki.

Powyższe rozporządzenia podają do wiadomości z poleceniem ścisłego zastosowania się do niego.

Kościan, dnia 24. 5. 1921.

Starosta.

Raszewski.

Zwracam uwagę na obowiązek donoszenia władzy policyjnej każdego przypadku cholery lub podejrzenia na cholere, któremu podlegają:

- a) lekarz leczący,
- b) głowa rodziny,
- c) pielęgnujący chorego,
- d) głowa domu, w którym wypadek nastąpił
- e) oglądacz zwłok.

Niedoniesienie pociąga za sobą dotkliwą karę sądową.

Kościan dnia 1. 12. 1920.

Starosta

Raszewski.

Pana Józefa Smudzińskiego z Kopaszewa zatwierdza się niniejszem jako zastępcę przewodniczącego obszaru dworackiego.

Kościan, dnia 23. 5. 1921.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Starosta.

Raszewski.

Wydawanie kaszki.

Na odcinek 6 szarej dodatkowej karty żywnościowej wydawać się będzie 1 i pół funta kaszki pszennej.

Cena sprzedaży za jeden funt wynosi 9,— mk.

Kaszki mają na składzie w Urzędniku Powiatowym nr. 106 wyszczególnieni kupy.

Kościan, dnia 23. 5. 1921.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Starosta.

Raszewski.

Obwieszczenie.

Zmieniając obwieszczenie z dnia 21 stycznia 1921r., ogłasza Urząd Katastralny w Kościanie, że dalem informacyjnym dla stron interesowanych są jedynie poniedziałki każdego tygodnia; godziny biurowe od 8-mej przed poł. aż do 3-ciej po poł.

Z powodu że tutejszy Urząd Katastralny, przez zmianę urzędowania powiatów Kościan i Smigiel, pracami jest obciążony, stanowczo nie można przyjmować publiczności w inne dni i godziny, a to celem umożliwienia dalszej pracy.

Kościan, dnia 23. 5. 1921.

Kierownik Urzędu Katastralnego

Hintze,

Inżynier mierniczy.

Dział nieurzędowy.

* Spis ludności w Polsce. Z Warszawy donoszą: Powszechny spis ludności w całej Polsce odbył się na

30. września rb., następny 31 grudnia 1930, a dalsze spisy co 10 lat.

* Polska waluta. Wiedeński „Finanz Observer“ donosi, że rokowania finansistów polskich z zagranicznymi kapitalistami w sprawie podniesienia marki polskiej są na dobrej drodze. Zagraniczne, w szczególności zaś amerykańskie i szwajcarskie banki są według słów korespondenta, podobno gotowe do założenia w Polsce banku państwowego, który przede wszystkim dążyć będzie do poprawienia kursu marki.

* Żelazo w Polsce. Na terenach b. Kongresówki w ziemiach kieleckiej, radomskiej oraz piotrkowskiej występują w formacji jurajskiej i tryasowej na bardzo znacznych przestrzeniach rudy żelazne jako syderyty, ruda brunatna, sferysyderyty, a po części hemotyty i limonit, znajdujące się w warunkach geologicznych umożliwiających rentowną eksploatację. Jakkolwiek niekoprocentowa, bo zawierające zaledwie 30 do 40 procent żelaza, nadają się doskonale do przeróbki na żelazo, gdyż są mało zanieczyszczone i łatwotopliwe. Jako takie — ze względu na stosunkowo niską zawartość żelaza, nie znoszą dalszego transportu, natomiast przerabiane na miejscu, szczególnie po dodaniu rud obcych wysoko procentowych, jak rudy szwedzkie lub z Krzywego Rogu, których dowóz nie napotkałby na zbytne trudności, mogą się stać podstawą bardzo poważnego przemysłu żelaznego, któryby mógł zaspokoić zapotrzebowanie na ziemiach polskich.

A zapotrzebowanie to będzie bardzo znaczne. Przyjmując konsumpcję żelaza przeciętnie na rok i głowę tylko w ilości 50 kg., otrzymamy przy 30 milionach mieszkańców 1500 000 ton żelaza rocznie. Rzecz oczywista, że w miarę rozwoju przemysłu w Polsce, zapotrzebowanie to będzie rosło, i wrosło co najmniej do 100 kg. na głowę — wobec czego roczne zapotrzebowanie żelaza wyniesie około 3 milionów ton. Zapotrzebowanie żelaza w poszczególnych państwach wynosiło przed wojną:

W Niemczech 128 kg., w Anglii 126 kg., we Francji 87 kg., w Austrii 59 kg., w Rosji 22 kg., natomiast w Belgii 287 kg., na głowę rocznie.

Wytwórczość surowego i lanego żelaza na Górnym Śląsku wynosiła w roku 1912 tylko 1 048 356 ton, to znaczy, że G. Śląsk nie może zaspokoić nawet zapotrzebowania Polski, która musi niedobór pokryć produkcją uzyskaną na reszcie ziem polskich, natomiast utrata G. Śląska wtraciłaby Rzeczpospolitą Polską w położenie wręcz rozpaczliwe.

G. Śląsk produkuje koks na własne potrzeby i niewiele będzie mógł oddać reszcie ziem polskich. W roku 1911 wynosiła produkcja koksu 1 853 535 ton, na co zużyto 2 575 282 ton węgla, z czego tylko 825 541 ton, więc tylko 32 procent węgla z własnych kopalń, a resztą 68 procent sprowadzono z innych zagłębi niemieckich i austriackich.

Po przyłączeniu do Polski G. Śląska kwestja koksu, a tem samem i przemysłu żelaznego będzie zupełnie rozwiązana, atoli, w razie straty tej dzielnicy przemysł żelazny w Polsce byłby skazany na zagładę.

* Przemysł Pomorza. Posiadane przez Pomorze materiały kopalniane, niezbyt bogate, są w dodatku w niesnacznym tylko stopniu eksploatowane.

Głównym bogactwem kopalnianym Pomorza jest węgiel brunatny. Pokłady są obfite, a węgiel jest dobrego gatunku; nadaje się nie tylko na opał domowy, lecz i do celów przemysłowych — następnie, osadowy margiel wapienny może służyć za surowiec do wyrobu cementu; glina wartościowa, mogąca mieć zastosowanie przy wyrobie naczyń porcelanowych i fajansowych. Podstawowe gałęzie przemysłu pomorskiego obecnie są to przemysł, oparte na przerobieniu plodów rolnictwa i leśnictwa. Pomorze ma liczne młyny, zakłady, browary, gorzelnie,

mączkarnie, fabryki pierników itp. Są to zakłady o wysokiej technice produkcji i dużej wydajności robotnika. Z danych gałęzi przemysłu rozwinięty jest przemysł żelazny, który zaopatruje rolnictwo w maszyny i narzędzia.

Głównymi ośrodkami przemysłowymi na Pomorzu są: Grudziądz, Toruń i Starogard.

Brak ośrodków komunikacyjnych, spowodowany rozmyślną polityką władz niemieckich, — był główną przyczyną hamującą rozwój wielkiego przemysłu. Wielki przemysł zatrzymałby w kraju liczne rzesze robotnicze, które w poszukiwaniu pracy musiały emigrować do Niemiec, dając niemieckim zakładom przemysłowym taniego robotnika. Obecnie stosunki te zmieniły się radykalnie i przed przemysłem pomorskim stoi otworem wielki rynek zbytu na ziemiach Polski Zjednoczonej.

* **Bliski koniec krótkim spódniczkom.** Rodzajowi żeńskiemu rodzaju ludzkiego możemy zdradzić tajemnicę, że moda noszenia krótkich spódniczek ma się ku schyłkowi. Tak zdecydował Paryż, który stopniowo powraca do dawniejszego zwyczaju i obyczaju. Zwolennicy długich spódnic natrafiają jednak na silny opór strony przeciwnej, która konieczność podtrzymania obecnej mody motywuje względami, oszczędnościowymi (czy tylko? — uw. red.) Na tle tym wytworzyły się dwa obozy. Spór zda się jednak zażegnany zostanie kompromisowo, co zresztą już się stało. Mówi o tem dowodnie wystawa wzorów firmy Bogusław Herse, gdzie dwa „tytwe modele“ prezentują się świadczące o wystawę publiczności w sukienkach ni krótkich, ni długich. Obrano widocznie drogę pośrednią i w najbliższej może przyszłości ród niewieści nie będzie już naśladował podkaszanej Muzy.

Nakładem członkami Drukarni Spółkowej w Kościanie.

Licytacja traw

osieckich na Wyskotowie

odbędzie się

w środę, 1 czerwca o 9 rano.

ZARZĄD.

Wybory do Kasy Chorych.

W myśl art. 6 przepisów wykonawczych z dnia 3 sierpnia 1920 r. (Dz. Urzęd. nr. 45 z roku 1920 poz. 378) do rozporządzenia z dnia 27 lipca 1920 r. w sprawie wprowadzenia w życie działy pruskiej ustawy sejmowej z dnia 19 maja 1920 r. przeprowadzone zostaną wybory Rady Powiatowej Kasy Chorych w Kościanie na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1921 r. (dz. Ustaw nr. 35 poz. 211).

Spisy wyborców tak pracodawców jak pracobiorców wyłożone są od dnia 1 czerwca dla przejrzania w lokalu Powiatowej Kasy Chorych w Kościanie, przy ul. Aleje Kościuszki dla miasta Kościana, i obw. komisarskich Kościan-południe i Kościan-półn., dla miasta Czempinia i obwodu komisarskiego na Czempiniu w Czempiniu w Magistracie, dla miasta Krzywina i obw. komisarskiego Krzywina I. i II. w Krzywiniu w Magistracie.

W i t t, Komisarz Powiatowej Kasy Chorych
w Kościanie.

Poszukuję zaraz miejsca jako

kowal dominjalny z czeladnikiem.

Zgłoszenia do eksp. „Urządwnika Powiatowego“ w Kościanie pod nr. 78.

Die diesjährige

Grasnutzung

der früheren Alt-Borowko'er Wiesen zwischen Tarnowo und Petzen wird

am 30. Juni d. Js. um 10 Uhr
vormittags

melstbietend an Ort und Stelle verpachtet. Die Bedingungen werden vor dem Termine bekannt gemacht.

Die Guts-Verwaltung, Nitsche.

Wydzierżawienie traw

na dawniejszych łąkach Starego Borówka pomiędzy Tarnowem i Pecnami

odbędzie się

dnia 30. czerwca rb. o godz. 10. przed poł. przez licytację na miejscu. Warunki zostaną przed terminem ogłoszone.

Zarząd majątności Rówiec.

Wydzierżawienie traw

na łąkach kobylnickich

odbędzie się

14. czerwca rb.

Suma dzierżawna musi być w dniu licytacji w całości zapłaconą.
Dobieszaw hr. Kwilecki.

Obwieszczenie !

Celem oględzin urządzeń Spółki meljoracyjnej Zbęchy-Dolsk wyznaczam termin na

środe, dnia 15 czerwca rb.

początek o godzinie 11 przed południem przy szkole w Dalewie.

Zachodzące wnioski lub zażalenia proszę na miejscu oględzin przedstawić.

Kościan, dnia 25. 5. 1921.

Dyrektor Spółki Meljoracyjnej
Zbęchy-Dolsk.

Starosta.

Raszewski.

W sobotę 4 czerwca rb.

o godzinie 10 przed południem

odbędzie się

we dworze Baranowie
licytacja na trawy z łąk
w Baranowie.

Zarząd Majętności Rogalin.